KNNV afd. Vriezenveen **e.o.**

nieuwsbrief nr. 36 oktober 2023

Eerder uitgegeven nieuwsbrieven staan op onze website

Voorwoord

Afgelopen maand is een groepje van gemiddeld 10 personen weer 3x enthousiast in de natuur aan het werk geweest. Tweemaal op Fayersheide en eenmaal in het Veenschap. Goed weer, gezellig en toch ook met wat inspanning=ontspanning! In oktober is iedereen welkom op de dan gepland staande twee dinsdag ochtenden.
Het plan om een basiscursus vogelherkenning van plm. 5 avonden en 5 excursies in de omgeving te organiseren krijgt steeds meer vorm. Hierbij de oproep om even door te geven als men interesse heeft om hieraan mee te doen. Dit om enige indicatie te verkrijgen over de animo voor zo'n cursus.
Verder in deze nieuwsbrief een verslag van de geslaagde vogelexcursie naar het Zuidlaardermeer gebied en het wel en wee van een broedgeval van de Grauwe kiekendief..
De herfst is begonnen, maar het weer is nog steeds nazomers. Dat noemen we ook wel een Indian summer of oudewijvenzomer. Toch zorgen de langere nachten en lagere nachttemperatuur er voor dat de bodem vochtiger blijft. Dus tijdens de geplande herfstwandeling zullen ook de nodige paddenstoelen te vinden zijn.

De uitwerking van de plannen voor de bufferzones rondom de Engbertsdijksvenen in een PID/MER (wordt een projectbesluit onder de nieuwe Omgevingswet) schuift in de tijd verder door. Een in oktober gepland Klankbordgroep overleg werd al naar ergens volgend jaar verschoven.

Op 25 oktober komt er een escape room naar het centrum van Vriezenveen. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor klimaatverandering en duurzaamheid/biodiversiteit. Als KNNV laten wij die dag aan de hand van vooral eigen praktijk voorbeelden zien wat iedereen zelf kan doen, wat in de buurt kan, wat in de gemeente kan en wat de KNNV te bieden heeft.

De struikheide bloeide dit jaar goed. Mede door de af en toe gevallen regen hoor ik positieve geluiden over de opbrengst van heidehoning dit jaar. Daarnaast valt het me op dat bijvoorbeeld de blauwe knoop en de ogentroost het dit jaar goed doen.

In o.a. de Engbertsdijksvenen loopt een project om uit te vinden waar reptielen in het gebied overwinteren. Het BNNVARA radioprogramma VroegeVogels van 24 september besteedde er aandacht aan. Door het opplakken van een klein, 1.7 gram wegend voor aanstraling gevoelig element zonder batterij wordt met zend/ontvang apparatuur gedetecteerd waar ze overwinteren. Bij de eerste vervelling in het voorjaar blijft het elementje op het afgestroopte oude vel achter.

Voorzitter Herman Stevens

Agenda oktober 2023

Landschapsbeheer Veenschap Oosterveenweg

Dinsdag 10 oktober en 24 oktober 2023.

Landschapsbeheer Veenschap Oosterveenweg bij voetgangersbrug

Op deze doordeweekse ochtenden de handen uit de mouw in het Veenschap.
Iedereen die een handje wil helpen bij het in stand houden van onze gevarieerde natuur is welkom.

Start: 09.00 uur aan de Oosterveenweg bij het voetgangersbrugje.
Er wordt gewerkt tot 12.00 uur. Voor gereedschap, koffie en thee wordt gezorgd.

Meer informatie is te verkrijgen bij Herman Stevens (tel.: 06-52786351) of Gerrit Schepers (Tel: 0651299105)

Herfst/paddenstoelen excursie Eelerberg

Zaterdag 21 oktober 2023.

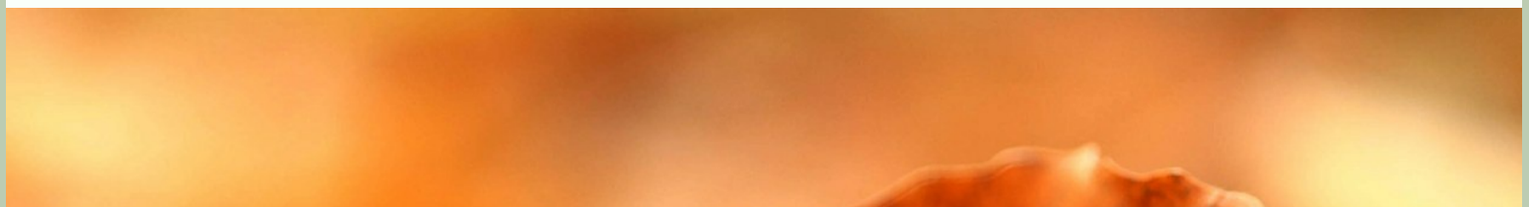

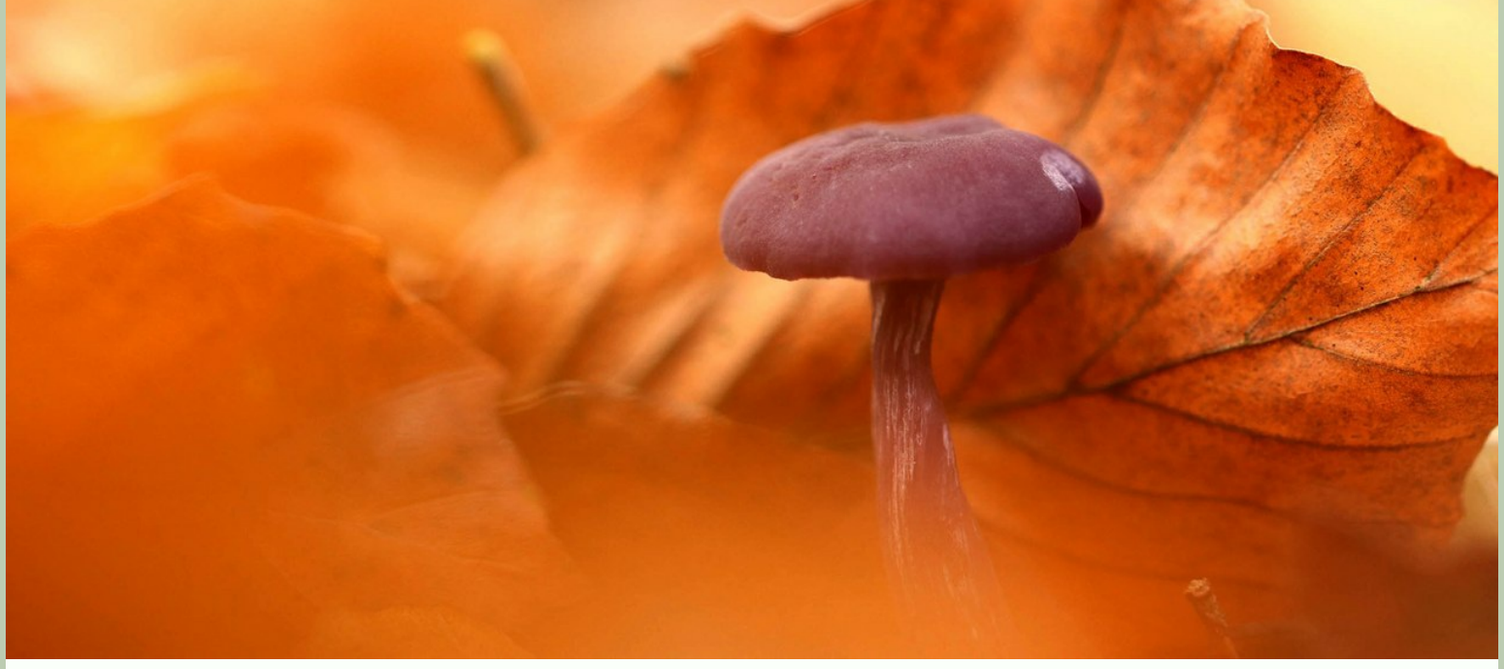

De Eelerberg ligt noordelijk van Hellendoorn en heeft een zandgrondbodem. De bossen zijn divers, zowel naaldhout- als loofhout soorten. Door de variatie in begroeiing langs de paden en wegen zijn er ook de nodige soorten paddenstoelen te vinden

Meenemen: paddenstoelenboek, spiegeltje
Verzamelen: 08.30 uur op het Manitobaplein in Vriezenveen.
Terug: ongeveer 12.00 uur

Data om alvast te noteren

Excursies en samenkomsten:
Maandag 20 november. Fotogroep
Zaterdag 11 november. Dagexcursie vogels Dümmersee en Diepholz
Zaterdag 16 december. Middag. Midwinterwandeling
Zaterdag 6 januari 2024. Namiddag. Nieuwjaarsreceptie Maandag 15 januari 2024. Fotogroep
Zaterdag 20 januari.2024. Dagexcursie vogels Gaasterland

Landschapsbeheer:
Zaterdag 4 november. Natuurwerkdag met Scouts Veenschap Hazenpad
Dinsdag 14 en 28 november. Landschapsbeheer Veenschap Hazenpad
Dinsdag 12 december. Landschapsbeheer Veenschap Hazenpad
Dinsdag 9 en 23 januari 2024 Landschapsbeheer Veenschap Hazenpad
Dinsdag 6 februari 2024 Landschapsbeheer onderhoud faunapassage Oude Hoevenweg.

Verslag Excursie Zuidlaardermeergebied.

Zaterdag 16 september 2023

Gerrit had netjes de te bezoeken observatiedoelen geprint en uitgedeeld aan de chauffeurs. Rond 07.30 u. vertrokken we met 3 auto’s, (9 deelnemers) onder uitstekende weerscondities naar de kop van Drenthe. Onderweg hier en daar wel wat grondmist maar op de 1^{e} locatie aangekomen was dat al opgelost.

Vóór het vogelen dienden eerst de magen gevuld te worden. Met een lege maag kan je niet vogelen.

Tusschenwater, hier werd begonnen met het optische geweld op de vele soorten vogels los te laten, deze te determineren en voor het nageslacht (in verslag) vast te leggen.
Tusschenwater is een waterwingebied dat in samenwerking met diverse partijen is gepromoveerd tot retentiegebied en ecologisch park. Opgeleverd in 2019 en dus redelijk nieuw.
Maar veel soorten vogels hebben dit nieuwe natuurgebied al snel ontdekt.
Hier hebben we deze dag ook de meeste soorten gespot o.a.;
Grote zilverreiger, Bruine kiekendief, Koereiger, Dodaars, Lepelaar, Slobeend, IJsvogel, Kleine strandloper, Bonte strandloper, Smient, Watersnip, Zanglijster en Putter.

De 2e locatie was de Oostpolder, Meester Koolweg.
Hier een wandeling naar de uitkijktoren vanwaar je een mooi overzicht hebt over het gebied.

We stelden vast dat het hier toch wel vrij droog was en de vogels op grote afstand bleven.
Toch hebben we onze lijst nog wel kunnen aanvullen met mooie soorten o.a.;
Ooievaar, Grote bonte specht, Torenvalk, Rietgors, Baardmannetje, Canadese gans, Graspieper en nog een Tjiftjaf.

De 3e locatie was eveneens in de Oostpolder aan de Osdijk en ook hier, hoewel wat minder, de lijst kunnen aanvullen met Roodborsttapuit, Kemphaan, Grutto, Wintertaling en Bontbekplevier.
Ik probeerde nog een Ruigpootbuizerd maar die werd afgedaan als een gewone Buizerd.
Ik herinner me nog van vroeger toen ik meekreeg dat als je een biddende Buizerd zag, dan was dat een Ruigpoot. Daar zijn we later op teruggekomen want dat klopte niet**.** (Maar het schijnt toch dat de Ruigpoot wel váker bidt dan de gewone!) Toen moest-ie minstens een witte staartbasis hebben maar dat klopt dus ook weer niet. Hij moet minstens een witte staartbasis hebben én een donkere eindband en voor 100% zekerheid bevederde poten.
De afstand was te groot om dat te kunnen vaststellen.

De 4e locatie was de Onnerpolder. Ook hier kun je het gebied mooi overzien op het dak van het gemaal aan het einde van de Zuider Hooidijk. In deze polder, nu waterberging, was het eveneens behoorlijk opgedroogd. Alles zat ver weg en zonder telescoop hadden we veel minder kunnen noteren.
Tapuit, Kluut, Havik en Slechtvalk waren hier de aanvullingen.

Inmiddels is het 14.30 u. en in de zon behoorlijk warm geworden. Na overleg besloten we hier de excursie te beëindigen. De andere nog te bezoeken gebieden zouden nu toch niet zoveel meer kunnen toevoegen.

Terug over de Zuider Hooidijk naar Onnen, werd de wens van Han vervuld, konden op de valreep nog een Zeearend, wel nog niet helemaal droog achter de oren, maar toch, minutenlang heel mooi bekijken! Altijd weer indrukwekkend zo'n vliegende deur.
Vroeger deed men hem eigenlijk te kort met de bijnaam "vliegende deur". Het bouwbesluit was toen nog een deurmaathoogte van 201,5 cm. Daarna werd het 211,5 cm. en met de tegenwoordige deurmaathoogte van 230 cm. wordt pas recht gedaan aan zijn afmetingen.

Een mooie afsluiting van een excursie die in het voorjaar nog wel eens veel mooier zou kunnen worden met de aanwezigheid van de vele weidevogels, waar het gebied zich uitstekend voor leent!
Deze dag een totaalscore van 67 soorten.

Verslag: Johan Niphuis.

Derde broedgeval van Grauwe kiekendieven in Twente

Na het verdwijnen als broedvogel halverwege de vorige eeuw was de ontdekking van een broedend paar bij Kloosterhaar in 2011 een grote verrassing. Daarna duurde het tot 2020 voor een vervolg in Ottershagen bij Ootmarsum. Afgelopen zomer waren ze er weer, nu bij Sibculo

Grauwe kiekendieven zijn zeldzame broedvogels, tot voor kort bijna uit Nederland verdwenen. Rond 1990 kwam er een onverwachte opleving in Noordoost Groningen, door braaklegging van akkerland. De terugkeer werd nauwlettend gevolgd door Ben Koks, ecoloog met ook een landbouwachtergrond. Het leidde tot de stichting Grauwe Kiekendief, die met veel succes akkerbouwers bij de bescherming heeft betrokken. De kiekendieven werd een jaarrond project, ook het wel en wee tijdens de trek en in hun winterverblijf werd gevolgd. Dat laatste in Afrika, waar Ben Koks en Leen Smits hun slaapplaatsen hebben opgespoord. Het afgelopen seizoen is bijzonder goed verlopen. Het Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels (GKA) meldt een ongekende geboortegolf. Niet in aantal broedparen, dit jaar 61, maar wel in jongen door supergrote legsels. Dit laatste komt door het voedselaanbod, er waren enorm veel veldmuizen, de voornaamste prooi van de kiekendieven. Dit heeft geleid tot 156 uitgevlogen jongen.

De eerste melding van een Grauwe man was op 19 mei door Douwe van der Zee in Engbertsdijksvenen. Het eerste vrouwtje werd eveneens door hem gezien, ook weer in het veen. Daarna kwamen meldingen van Telgroepleden Rick de Ruiter, Douwe van der Zee, Siegfried Ekkel, Alex Huizinga en Ben Koks van zowel een mannetje als vrouwtje in en bij het veen tot begin juni. Op 27 mei zag Ben Koks een mannetje een prooi vangen, en in de richting verdwijnen waar later het nest bleek te zijn.
Door alle waarnemingen te combineren heeft Leen Smits op 8 juni de nestlocatie kunnen vinden in een perceel wintergerst noordelijk van Sibculo
De vondst werd zorgvuldig geheim gehouden, ook omdat de eigenaar van het perceel niet zat te wachten op fotografen en andere liefhebbers op zijn erf.

Op 22 juni is een bescherming geplaatst rond het nest door Leen Smits en Jitty Hakkert van het GKA. Ze zagen vier eieren, waarvan twee al aangepikt. De eerste jongen zijn dus op 23 juni geboren. Met een broedtijd van 28-30 dagen moet het 1e ei rond 24 mei gelegd zijn. Het vrouwtje begint meteen met broeden. Tot de 31e zijn er nog waarnemingen van een vrouwtje aan de Rauwbloksweg.

Op de 26e ‘s ochtends vroeg ook nog op de hoogveenkern, samen met een mannetje. Mogelijk was er nog een paartje in de buurt, of had de man 2 vrouwen!

Op 8 juli werd het graan geoogst waarbij een vierkant blok met het nest werd gespaard. (Ben Koks rijd mee op de combine) De ouders trokken zich niets van deze verandering van omgeving aan. Op 17 juli konden vier kerngezonde jongen door Jitty Hakkert worden geringd. Ze hebben een gele kleurring mee gekregen 2C, 2J, 2F en 2K. Beide oudervogels bleken ongeringd, het is dus ongewis waar ze zelf ter wereld kwamen.

Op 21 juli zat het eerste jong op de rand van de kooi, en een paar dagen later lieten ook de anderen zich af en toe zien. In de weken erna vlogen ze steeds vaker een eindje rond. Spectaculair daarbij was wanneer één van de ouders met prooi aankwamen. De muis werd in de lucht losgelaten, waarbij de jongen ze dan opvingen.
Op 11 augustus is de kooi door Jitty Hakkert en Gerrit Schepers weer weggehaald en zijn veel braakballen verzameld. Bij het nest werden ook veel sprinkhaanvleugels gevonden.

Eens te meer blijkt dat akkerbouw ecologisch veel meer te bieden heeft dan het gras en mais van de veehouderij. Zeker als met het landschap wordt omgegaan als betreffende boer. Hier zag je nog bloeiende bermen en greppels. Naast de kiekendieven werden hier dan ook nog zeker drie paar patrijzen met jongen gezien, en verder waren er kwartels, gele kwikstaarten en veldleeuweriken te zien en horen.

Foto Alex Huizinga 4 augustus 2023

De familie Supèr als eigenaar van het perceel, en buurman Lohues die de tellers toestemming gaf om vanaf zijn toegangsweg het nest in de gaten te houden verdienen vanzelfsprekend alle lof voor hun medewerking.

2023 gaat de boeken in als een topjaar voor de grauwe kiekendief. In de nieuwsbrief van Nature Today van 6 augustus 2023 stond een verhaal over de Grauwe kiekendieven in Nederland. Via deze link te bekijken

Tekst: Geert Euverman September 2023

Grauwe kiekendieven film Gerrit Schepers

Streekverhalen

Recent zijn twee boeken verschenen met een lijntje naar onze omgeving.
De eerste is ***PATRIEZEN: langs wieken en dieken***, van Harm Jan Kerssies. Hij beschrijft de opkomst en ondergang van de patrijs als boerenlandvogel.

Bijna niet voor te stellen zijn de aantallen patrijzen die hij in zijn jeugd zag in Drenthe, waar hij is opgegroeid. In de jaren dat hij in Vroomshoop woont, heeft hij de verarming van het boerenland als weidevogelman van nabij gevolgd. Toen een paar jaar geleden Twenterand de patrijs in de armen sloot met Wies met de Patries, heeft hij ook volop meegezocht naar waar ze nog wel voorkwamen. Daar kwamen een paar kerngebieden uit voort, waarbij vooral de omgeving van Kalkwijk en Tonnendijk eruit sprong. Hier is daarop recent met hulp van het Collectief Agrarisch Natuurbeheer veel gedaan aan biotoopverbetering, met een heel hoopvol resultaat. Harm Jan heeft veel tijd besteed aan overleg met, en monitoring in het land van de boeren.

Het boek is ruim voorzien van foto's, door hem zelf gemaakt bij al die uren in het veld, in alle maanden van het jaar. Hij geeft ook aan waar het nog veel beter kan, met een duidelijke boodschap aan de verschillende overheden. Maar het positief denken overheerst bij hem, hij gelooft dat het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid mogelijkheden biedt voor natuurlijker boeren. Dat schreef hij overigens voor de val van het huidige kabinet, wat de nieuwe samenstelling voor het platteland in petto heeft blijft natuurlijk afwachten.

Het tweede boek is van mijn oud-collega Sjaak van Dijk***: VREEMDE VOGELS, verhalen van een boswachter.*** Sjaak is recent gestopt met zijn baan bij Staatsbosbeheer. Vaak hoor je iemand zeggen over zijn loopbaan: ik kan er wel een boek over schrijven. Sjaak heeft dat werkelijk gedaan, met verhalen over de vreemde vogels die hij in zijn carrière heeft ontmoet.

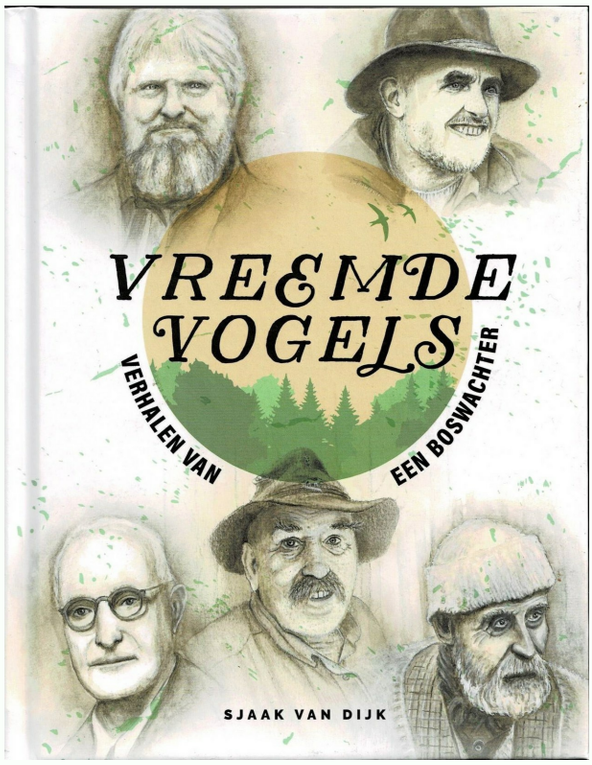

Dat zijn er nogal wat. Hij begint bij Staatsbosbeheer als stagiair, met als eerste standplaats het Springendal. Zijn beschrijving van de cultuurschok voor een jongen van de Biblebelt naar het kosthuis van een goed katholiek gezin is hilarisch. Sjaak heeft voor zijn werk een paar standplaatsen gehad: Engbertsdijksvenen, het Vechtdal, de Sallandse Heuvelrug. Aan de tijd in het veen heeft hij dierbare herinneringen, hij heeft de streek in zijn hart gesloten. Vanuit verschillende functies heeft hij nog vaak bemoeienis gehad met het veen. Zijn laatste klus was de vrije hand die hij kreeg om boerderij Huisken op te knappen. Het is nu weer een plek waar je waardig gasten kunt ontvangen. De door hem beschreven mensen uit onze omgeving, we hebben ze zelf gekend. Vooral Streujens, Adriaan en Leida Briene, Bats Kobes natuurlijk. Nog springlevend is Appie Alberts, die nog wekelijks in het veen te vinden is.
Wat beide schrijvers gemeen hebben, is hun geweldige tekentalent. De vreemde vogels van Sjaak zijn allemaal door hemzelf geportretteerd. In het boek van Harm Jan staan maar een paar pentekeningen van zijn hand van patrijzen, dat hadden er gerust meer mogen wezen!

Vreemde Vogels is te bestellen bij Scholten Uitgeverij, Zwolle, maar ook te koop in Bezoekerscentrum Sallandse Heuvelrug.
Het auteursloon gaat naar een goed doel: de aanleg van een route in het Speelbos daar, voor kinderen met een beperking.
De prijs is €24.95.

Het patrijzenboek is rechtstreeks te bestellen bij Harm Jan, hj.kerssies@outlook.com
De prijs is €25.00

Geert Euverman

Weten wat daar verbouwd wordt

Af en toe vraag je jezelf wel eens af welk gewas staat er op die akker. Nu zijn de boeren verplicht ieder jaar aan te geven welk gewas op welke akker verbouwd wordt. Op de website boerenbunder.nl is dit voor iedereen te bekijken, alleen als je terug zou willen zoeken is een betaalde versie nodig. Maar als je af en toe een screenshot van een gebied maakt is het veranderende gebruik goed te zien.

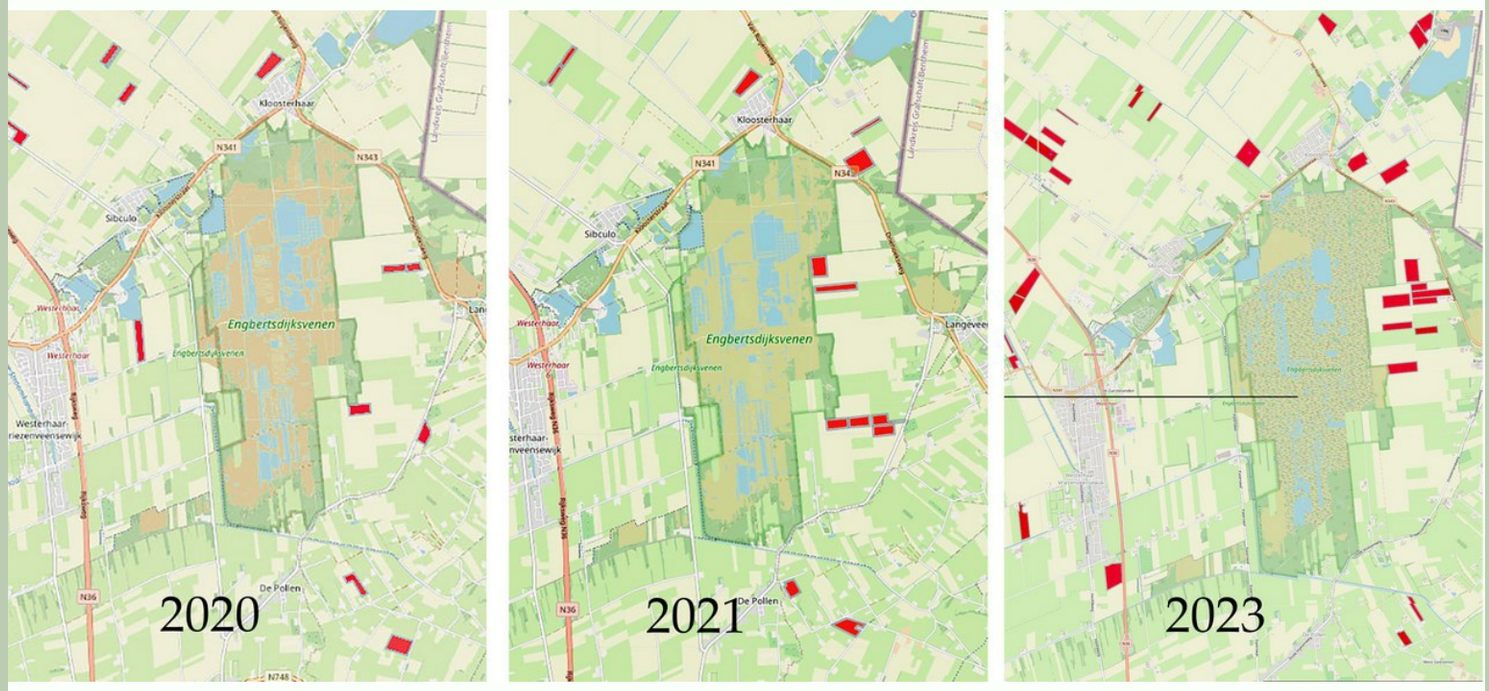

Lelieteelt rond de Engbertsdijksvenen van 2020, 2021 en 2023.

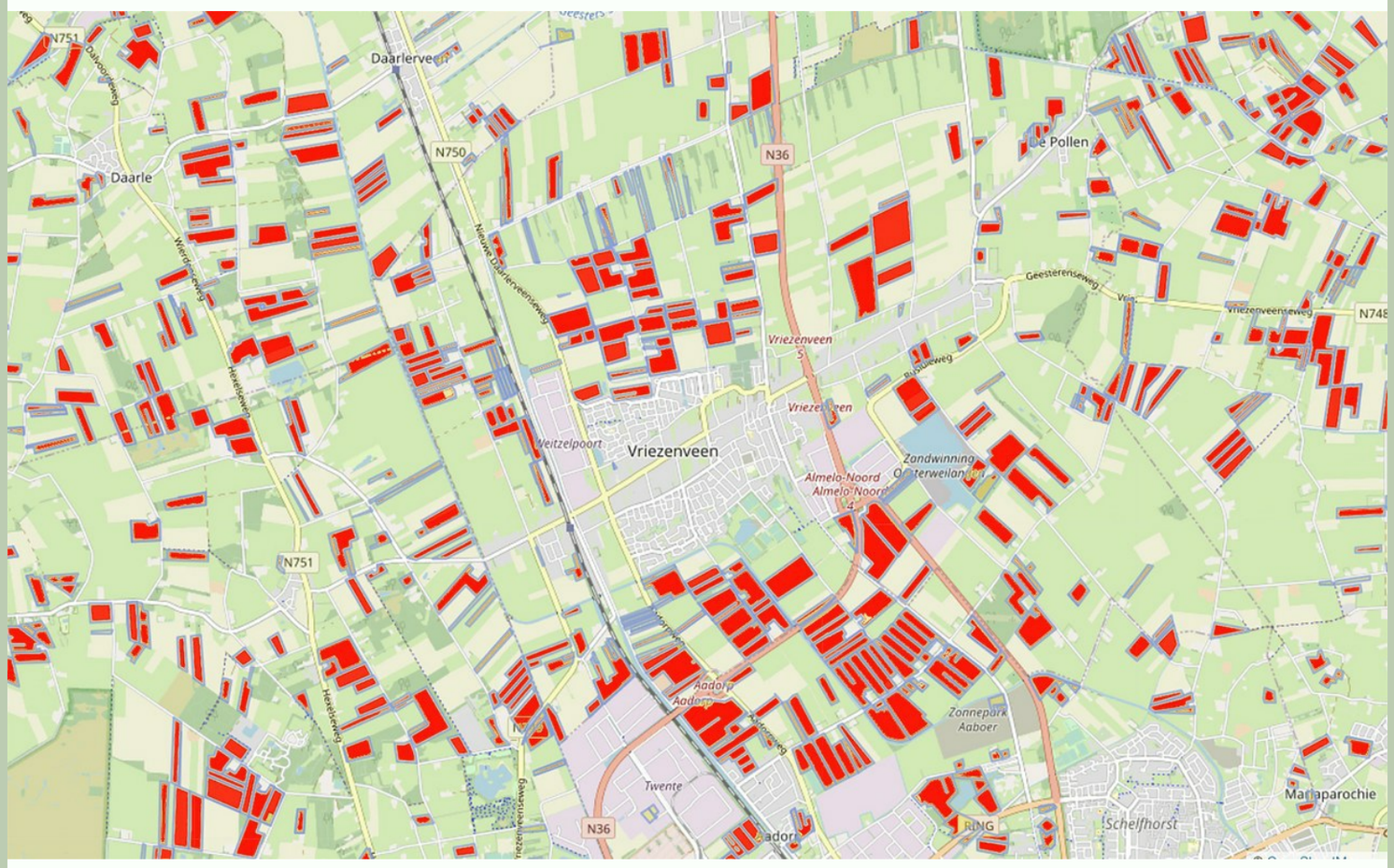

Maaisteelt rond Vriezenveen

Vogeltellers op de telpost aan de Nieuwe Leidijk. Hier wordt ieder najaar de vogeltrek gemonitord. Op de website trektellen.nl worden de telgegevens al jaren vast gelegd. De Telgroep zou hier graag een wat betere inrichting van de post willen.

Scheurkalender wijsheid (Om denken)

Als je je aan de hitte stoort,
plant een boom.
Als je je aan de regen stoort,
plant een boom.
Als je van fruit houdt,
plant een boom.
Als je van vogels houdt,
plant een boom.
En als je van leven houdt,
plant een bos.

Invallende kiekendieven tellen bij De Pluus in de Engbertsdijksvenen en over de verstilde heide terug naar de auto, en dan deze zonsondergang met opkomende nevel. Wat genieten!!!

HOOGVEENHERSTEL

Engbertsdijksvenen

In en om de Engbertsdijksvenen staat de komende tijd nog veel te gebeuren. Om op de hoogte te kunnen blijven is een speciale website beschikbaar. Bekijk de site via deze link

Heeft u iets bijzonders gezien en wilt u dit delen met de lezers van de nieuwsbrief? Stuur dan een kort bericht met evt. een foto (jpeg) als aparte bijlage naar de redactie
Dat kan via het mailadres: vriezenveen.knnv@gmail.com

Mocht je deze gratis nieuwsbrief doorgestuurd krijgen, aarzel niet je zelf vrijblijvend op te geven zodat je hem zelf ook krijgt.
Dat kan via deze link of maak gebruik van de QR code hiernaast.

De KNNV afdeling Vriezenveen kent zowel KNNV-leden als excursieleden/donateurs. Ze organiseert jaarlijks wandelingen, landschap-, planten-, vogel-, insecten- en paddenstoelenexcursies. Verder worden lezingen gehouden. De afdeling doet inventarisatiewerk en verwerkt de gegevens in rapporten.
De afdeling heeft werkgroepen voor: vogels, natuurbescherming, landschapsbeheer, “Vriezenveen schoon", natuurfotogroep en "Educatieve Kruidentuin". De laatste is gelegen achter sportcentrum De Stamper te Vriezenveen-Midden.

link naar onze site: vriezenveen.knnv.nl

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u webmaster@vriezenveen.knnv.nl toe aan uw adresboek.

Laposta